פ: הערל פרק שמיני יבמות

ביון דאיבא רשב"ג דאמר משתהי כו'. תימה דהשתא משמע דפליגותא דרשב"ג ורבנן בגן שמונה דחשיב כר קיימא לרשב"ג ולא לרבנן וקשיא לר"י דלעיל בהחולץ (דף לט:) וכפ' ר"פ דמילה (שבת דף קלח: ושם) משמע דפליגי מיפכא ובסתם וולדות דלרשב"ג היכא דלא שהה משכיבן ליה ספיקא ולרבנן משכיבן ליה בר קיימא ואמר ר"י דמשמע ליה בגמרא דפליגי בתרתי דעל כרחך רשב"ג מירי בגן שמונה דמדתניא בתוספתא[1] בתר פלוגתא דרבי ורבנן לעיל ומדקאמר כל ששהה ולא נקט אם שהה משמע דאתא לרבויי סתם וולדות דאין יולאין מתוכת נפל אלא בשלשים יום ועוד דבתוספתא מסיים במילתיה דרשב"ג שנאמר ופדויו מבן חדש תפדה משמע דמיירי בסתם וולדות מדמייתי קרא ועוד דאם לא בא להוסיף רשב"ג סתם וולדות מה בא להוסיף על רבי ואכתי קשיא לר"י הא דאיכא לן בסוף רבי אליעזר דמילה (שם דף קט:) מי פליגי רבנן עליה דרשב"ג בסתם וולדות או לא ומדקדק מדאמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרשב"ג מכלל דפליגי רבנן ומאי דאיה היא דאמר משום בן ח' בא לפסוק כמותו ואמר ר"י דקי"ל דשמואל בסתם וולדות פוסק כמותו א"נ דע"כ לא בבן שמונה פסק כמותו אלא בסתם וולדות דבבן שמונה אין הלכה כמותו מדר' אבהו דהכא ועוד דאי בבן שמונה פוסק כמותו הוה ליה למימר הלכה כרבי ורבן שמעון בן גמליאל: **עד** שיהא בבולין. תע"ג דאמרן לעיל דבעינן שיהא לקוי ממעי אמו ויש סימנים שאין יכולין להוודע משעולד מ"מ כיון שניכר מיד שאין עושה כיפה ושאר סימנים ניכרים כל אחד בשהוא בזמנו הוכיח הרשאון על האחרים שממעי אמו הוא לקוי אלא שלא היו רואין להיות ניכרים סמוך לולדתו וא"ת הא דאמרינן (לקמן דף קיא:)[1] קטן וקטנה לא חולצין ולא מייבמין קטן שמא ימלא סרים כשמטיל מים ועושה כיפה יחלוץ ויייבם לרב הונא דאמר עד שיהא בבולין[2] ואפילו אם יולדו כל הסימנים לאחר מכאן אין בכך כלום כיון שלא היה לקוי ממעי אמו ואין לומר דבאותו קטן שיש בו סימני סרים שאין עושה כיפה קאמר דלא חולצין ולא מייבמין דהא בכל דוכתא משמע דטעמא משום דחיישינן למיעוט וזה היה תימה לאותן שיש בהן סימני סרים בקטנותם רוכם מתקנין ולאו סרים נינהו ועוד דלקמן בפרק בית שמאי (דף קיא:) מסמע דבכל קטנים אחרי רבי מאיר גבי יבם קטן שבא על יבמה גדולה תנלנו דקאמרינן לימא מתניתין דלא כרבי מאיר כו' ואמר ר"י דהא דבעינן לעיל שיהו בו סימני סרים משעולד היינו לאסור ולאי סרים אבל בפפר סרים הוי אף על פי שאין בו סימני סרים וכן פירש רשב"ם ניולא דופן (נדה דף מז: ושם) גבי הא דאמר וכי לא עולדו בו סימני סרים עד כמה עד רוב שנותיו פירוש עד רוב שנותיו אם לא הביא הוי גדול ולאי יסרים ולאי אבל קודם לכן הוא קטן ויש לו דין בן תשעה מכ' ועד רוב שנותיו ואם הביא ב' שערות מכ' ועד קודם רוב שנותיו הוי גדול ולא סרים: **דהביא** שתי שערות בזקן **כולי עלמא לא פליגי עד שיהא בבולין.** וא"ת והא לעיל אמרינן בן עשרים ולא הביא שערות יביאו כו' הא הביא שערות קודם כ' לא חשיב ולאי סרים אע"פ שיש בו סימני סרים ואם כן מאי קאמר עד שיהא בבולין אפילו כולן אין מועילין דהא הביא שתי שערות בזקן ואמר ר"י דשערות בזקן אין מועילין לדין הבאת שתי שערות אף על גב דבכל שאר מקומות בגוף מועילים אם אתמר כיון דהביא שתי שערות בזקן מאי קאמר עד שיהא בבולין והלא אחד מן הסימנים הוא שאין לו זקן ואמר ר"י דאין חשוב בהבאת שתי שערות לבד יש לו זקן אלא אם כן נתמלא זקנו וא"ת הא דאמר בפרק קמא דקדושין (דף לה: ושם) זקן האשה והסרים ופירש בקונטרס סרים חמה היכי משכחת לה למ"ד עד שיהא בבולין ואר"י דהכא מיירי קודם כ' אבל מה שהביא אחר כ' שבכר הוא סרים ולאי אין בכך כלום[3]: **כי פליגי בשלא הביא.** והא דקאמר רבי יוחנן אפי' באחד מהן לא שיעורך סימן אחד בהדי הא אלא בהא לאודויי חשוב סרים ואין לתמוה על הלשון דבכי הא גוונא אמרי' בגלו טרפות (חולין דף סג.) עוף הבא בסימן אחד טהור[4] והכי מילי אלא דרים ועל כרחך הכי פירושו הני מילי שאותו סימן הוא אלא דרים: לימא

מפני הסכנה. (כ) סכנת שניהם הבן והאם אלא ירבה חלב הדדין ומיאנם ותמות: **טעמא דלא גמרו כו'.** בגיחותא וקיומא דמילתא היא: **בר שבעה הוא.** ולשבעה נגמרה צורתו אלא שנשתהא (ב)ומחזר. ואשמעינן רבי אבהו דאפי' לרבי לא מחזקינן ליה בבר קיימא עד שיהא בן כ': **ואישתהי עד תריסר ירחי שתא.** אלא (ג) וילדה אשתו לסוף שנתה: **ואכשריה.** רבא דקסבר משתהא הולד אמר גמר צורתו וזה נשתהא ג' חדשים ולא אמרי' לאחר שהלך בעולה מעברה מאתמר: **כל ששהא אלשים יום כאדם.** שחיה אלשים יום: **אינו נפל.** ואפילו לא כלו לו חדשי עיבור דאמרינן לשבעה נגמרה צורתו ואישתהי עד שמיני. להכי נקט כאדם דאילו בבהמה קתני התם שמנה ימים שהה אין נפל: **לקוי.** רך: **מחליק.** חלק בבשר אשה. דרך בשר אים להיות שעיר אשפר"ת בלע"ז: **רפיחות.** אשקומ"א: **כיפה.** קילוח חריף למרחוק: **דוחה.** שאינו קשור אלא צולל כמים: **מחמילין.** מסריחין כשהיה בלוי: **הכל.** חמימות כעין עבן: **ומקשה בשעה תשמיש.** תשמיש קשה לה: **שיפולי מעיס.** כמין כף למעלה מאותו מקום כדאמר בפ' יולא דופן (נדה דף מז:): **איכיב ליה ברם.** אלמא כיון דליתנהו כולהו סימני סרים דבגר ליה האי לא מחזקינן ליה בסרים: **סיכי דיקנא.** יתדות הזקן. כלומר בכמה מקומות הוה לו שער בזקנו: **בידי אדם.** כלומר סרים אדם בעי תלילה סרים חמה לא: **טעמא דבעלה הוא.** דהוא זונה דבעלה לאחי בעלה אלא במקום מלוה והיא היתה עליו בכרת: פסולה

מפני הסכנה הבא במאי עסקינן (ו) כשגמרו סימניו דתניא [1]איזהו בן שמנה כל שלא כלו לו חדשיו רבי אומר [2]סימנין מוכיחין עליו שערו וצפרניו שלא גמרו טעמא דלא גמרו הא גמרו אמרינן האי בר ז' הוא ואישתהויי הוא דאישתהי אלא הא דעבד [3]רבא תוספאה עובדא [4]באשה שהלך בעלה למדינת הים א) ואישתהי עד תריסר ירחי שתא ואכשריה כמאן כרבי דאמר משתהא כיון דאיכא רבן שמעון בן גמליאל דאמר משתהי כרבים עבד דתניא [5]רשב"ג אומר כל ששהה ל' יום באדם אינו נפל ת"ר [6]איזהו סרים חמה כל שהוא בן עשרים ולא הביא שתי שערות ואפילו הביא לאחר מכאן הרי הוא כסרים לכל דבריו [7]ואלו הן סימניו כל שאין לו זקן ושערו לקוי ובשרו מחליק רשב"ג אומר משום רבי יהודה בן יאיר [8]כל שאין מימיו מעלין רתיחות ויש אומרים [9]כל המטיל מים ואין עושה כיפה ויש אומרים [10]כל ששכבת זרעו דוחה ויש אומרים [11]כל שאין מימי רגליו מחמיצין אחרים אומרים [12]כל שרוחץ בימות הגשמים ואין בשרו מעלה הבל רבי שמעון בן אלעזר אומר [13]כל שקולו לקוי ואין ניכר בין איש לאשה [14]ואיזו היא אילונית כל שהיא בת עשרים ולא הביאה ב' שערות ואפי' הביאה לאחר מכאן הרי היא כאילונית לכל דבריה [15]ואלו הן סימניה כל שאין לה דדים ומתקשה בשעת תשמיש רבן שמעון בן גמליאל אומר [16]כל שאין לה שיפולי מעים בנשים רבי שמעון בן אלעזר אומר [17]כל שקולה עבה ואינה ניכרת בין אשה לאיש איתמר סימני סרים רב הונא אמר עד שיהו כולם רבי יוחנן אמר [18]אפי' באחד מהן [19]היכא דהביא שתי שערות א) בזקן כולי עלמא לא פליגי דעד שיהו כולן כי פליגי בשלא הביא אלא הא דאמר להו רבה בר אבוה לרבנן עיינו ביה ברב נחמן אי בשרו מעלה הבל איתיב ליה ברת כמאן כרב הונא לא רב נחמן סיכי [20]דיקנא הויא ליה: הסרים לא חולץ ולא מייבם וכן אילונית וכו': קתני סרים דומיא דאילונית מה אילונית בידי שמים אף סרים בידי שמים וסתמא כרבי עקיבא דאמר בידי אדם אין בידי שמים לא: הסרים שחלץ ליבמתו לא פסלה כו': טעמא דבעלה הוא הא אחר לא לימא

הביא סימני סרים כי (היחוד) [האיחור] מוכיח עליו שהוא לקוי מבטן אמו ומעת לידתו ועכשיו נתגלה שפקו אבל קודם כ' שעיין לא נתברר רעותו לא אבל אם הביא ב' שערות בזמני הרי הוא כשאר תינוקת ומסתברא כפי' קבא דאי כפי' ברתא הכי איבעי ליה לבימר מן ח' כיון שיהיה בן ח' עושים בו מעשה והר"ל לא עלה עירושו כלום לבן ח': **הא** דתנן סרים שחלץ ליבמתו לא פסלה מן הכהונה בעלה פסלה דוקא בעלה הוא הא אחר לא פסלה מן האחים דלית הלכתא כרב (הונא) [המנגא] דאמר שומרת יבם שוינתה אסורה ליבמה דנרסינן בסוטה פרק היה מביא אמרי במערבא ליית הלכתא כרב המנגא. תנן התם בפרק בתרא דבכורים אנדרוגינוס יש בו דרכים שוה לאנשים ויש בו דרכים שוה לנשים ויש בו דרכים שוה לאנשים ולנשים ויש בו דרכים [שאינו שוה לא לאנשים ולא לנשים] שוה לאנשים כיצד מטמא בלובן כאנשים ומזקק ליבום כאנשים ומתעבר[7] ומסתפר כאנשים ונושא ואינו נושא כאנשים ותיבם בכל מצות האמורות בתורה כאנשים כיצד הוא שוה לנשים

---

[1] תוספתא שבת פט"ז[1], [2] (עי' תוס' נדה מ. ד"ה אלא), [3] (עיל לו: שבת קלה: מה מד: [תוס' דשבת פט"ז[1], ד] [תוספתא פ"ו[1], [4] פ"ח ומיי' [1] [שבת פט"ז[1], [1] [ועיל פא: ולקמן קיט.[1], [6] [ועמ"ש תוס' נדה לב. ד"ה שמא מר' דלא מוכלא הנדיקה עד שהיא בת גדול כשנים[1], [7] [עי' הישב תוס' קידושין לה: ד"ה הכי הוא[1], [8] [נחולין לוחמא יהוא דלא דרים[1].

גליון הש"ס

תד"ה ביון ובו' ואמר ר"י דקר"ל דשמואל ובו'. עי' שבת מ ע"ב תד"ה הא לן יש"כ:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' הא מפני המלחי עסקינן (כשגמרו סימניו) תל"מ וכ"כ הכי גרס כה"ר הב"ע כשלא גמרו סימניו מי: (כ) רש"י ד"ה מפני הסכנה סכנת שניהם. ר"ב ומתם' שבת דף קלח. מרש"י דק מבוס סכנת הם ע"פ יתרוס: (ג) ד"ה ואישתהי וכו' אלא חזר הבעל וילדה:

הגהות הגר"א

(א) גמ' בזקן. נמחק ור"ל היכא דהכיל ב"ש לאמר עברים יעי' ת"ר סוף פ"ה דנדה וא"ל לכל מה שדחקו התוס' מה: [ב] שם דיקנא. נמחק:

הגהות מהר"ב רגשבורג

(א) גמ' ואישתי עד תריסר ירחי שתא. ר"ב עי' לתמרן דף קכב ע"א ומפרש מהכון אחי הדבר יהוא כשתעברה יפגעה בסיס זכר תחלה:

תוס' חד מקמאי

(הכשר) יום בין לא שהה ודאי בן קיימא הוא ות"ק ס"ל דבן ח' שנגמרו סימניו ניחייא חיי אלא שאין מחזיקין אותו בבן קיימא ודאי עד שיהא בן כ' ר"מ דסימני בן ח' רקא"ר אבהו לאו להחזיקו כבן קיימא קאמר אלא לענין קטנות כשם שסימני סרים ואילונית קאמר לענין קטנות וגדלות כך בן ח' לענין קטנות וגדלות וכן פי' הרב א"ב ב"ד ז"ל דז"ל אמר אבי בן ח' שאין עושין מעשה עד שיהיה בן ב' כי העשרים שלו כ"ר של שאר הינוקת ולפני כ' שלו כלפני זמן של שאר תינוקת הפני דקותו וחולשתו ויש מי שאומר שאם לא הביא שתי שערות ודוא בן כ' ה"ז סרים ואע"פ שלא

---

[1] תוס' ל"ל ד"ל דלא כשנגמר שיהיו אמרו שהה ל' יום אינו נפל ה"ה אלא נגמר סימניו שאם היה נפל וכו'.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com